

† Giuseppe Verdi.

Poroča dr. Vladimir Foerster.

noči od 27. na 28. januarja 1901 je umrl Verdi v Milanu, star 87 let. Izgubil je v njem laški narod mojstra, kateremu je bil od početka svojega skladateljskega delovanja do zadnjega časa srčno vdan. S kraljevskimi častmi je sedaj spremil narod obožavanega svojega mojstra k zadnjemu počitku.

Dramatiški skladatelj je bil Verdi, opera mu je bila torišče, kateremu je posvetil svoje talente. V starosti 26 let — rodil se je 10. oktobra 1813. l. v vasi Roncole blizu Busseta kot sin krčmarja — je ustvaril l. 1839. svojo prvo melodramsko opero »Oberto, conte di Sto. Bonifazio«. Sledila je naslednjega leta komična opera »Un giorno di regno«. Vendar je našel Verdi prvi uspeh šele z opero »Nabucco«, komponovano l. 1842. Daljne Verdijeve opere se vrste, kakor sledi: I Lombardi alla prima crociata (1843), Ernani (1844), I due Foscari (1844), Giovanna d' Arco (1845), Alzira (1845), Attila (1846), Macbeth (1847), Jerusalem (1847), Il corsaro (1848), La battaglia di Legnano (1849), Luisa Miller (1849), Stiffelio (1850), Rigoletto (1851), Il trovatore (1853), La traviata (1853), I vespri siciliani (1855), Simon Boccanegra (1857), Aroldo (1857), Un ballo in maschera (1859), La forza del destino (1862), Macbeth (na novo predelana (1865), Don Carlos (1867), Aida (1872), Otello (1887) in Falstaff (1893).

Razen oper je zložil Verdi leta 1875. rekviem Manzonijsu v spomin, kvartet za godala, Pater Noster za zbor in soli, Ave Maria za sopran s spremljujočim kvartetom, šest romanc, nekaj pesmi in zadnja leta štiri cerkvene zборе.

Ernani, Rigoletto, Trovatore, Traviata, Un ballo in maschera prodrli so daleč v svet in vzdržali so se do danes na repertoarju opernih gledališč¹⁾ kot opere, ki ostanejo učinkljive spričo temperameta in življenja polne svoje muzike. Že danes niso moderne, in novodobni, po duhu Wagnerjevih principov razvajeni estetik bi

¹⁾ V našem slovenskem gledišču v Ljubljani so se pevale dosedaj naslednje opere Verdijeve: »Ernani«, »Rigoletto«, »Trovatore«, »Traviata«, »Un ballo in maschera« in »Aida«.

bil hitro pripravljen, obsoditi v naglem predsodku te trivialno zabarvane umotvore, da ni v njih znamenitih, tako lahko se vzpenjajočih arij, polnih blestečega sijaja, krepkih ensamblov, grandioznih finalov, fulminantno vplivajočih rebeličnih strett, ki izsiljujejo zmagonosno priznanje in ki strmoglavijo vsak teoretični predsodek v nič. Elementarna je bila moč, iz katere so priklile Verdiju melodije. močna dosti, da ne da usahni njih svežosti. Ostane zato Verdi učinkljiv še danes in vzdrži se i v daljni bodočnosti z operami, kakor so »Trubadur«, »Traviata« ali »Rigoletto«, na površju svetovnega ugleda. Operam tem se bo priznavala glasbena vrednost, naj bi se jim prav očitali brutalnost in mestoma primitivna koncepcija.

V laškem narodu je Verdijeva glasba naravnost ponarodnela, narod italijanski proglasil je Verdijeve melodije za svoje. Bil je pač Verdi Lahom še daleko več, nego je postal ostalemu svetu. Svojemu narodu ni bil Verdi le glasbenik, bil mu je marveč kot skladatelj i sobojevnik v pretekli a danes ne še pozabljeni dobi. Predstaviti si moramo ovzdušje, v katerem je nastopal mladi Verdi, in ozreti se je nam po znamenitosti, kakršne je bila za razvoj laške zgodovine doba, v kateri je pričel Verdi skladati. V dobi tej se je izvršil temeljni preobrat v državni ustavi Italije. Polno bojev in vojskovanja znači to dobo ono od navdušenja razvneto teženje po samostojnosti naroda in pa upor proti razkosanosti, v kateri se je nahajala Italija sredi 19. stoletja, ko so vladali v njenih posameznih teritorijih razni vojvode, kralji in vladarji. Upor je končal zmagoslavno, dognal je l. 1861. samostojno, v vseh svojih delih zedinjeno kraljestvo italijansko.

V tej »Sturm und Drang« periodi laškega naroda je pričel mladi Verdi delovati. Čutil in mislil je Verdi združen z ljudstvom, razvnemali so i njega ko ves narod isti ideali po zedinjenju osvobojene Italije. In podkrepil je Verdi burno stremljenje, neteč ljudstvo z bogatostjo svojih temperamentnih, ritmično energičnih, mogočnih in vzletnih glasbenih misli. Ne le zbori, da, že sama pasaža v ariji, podprta po domorodni besedi, je razvnemala razburjeno misel ljudstva v prave orkane navdušenja. V letih 1846. in 1849. je bil Verdi Italijanom glasnik osvobojenja, bil jim je ko Mesija, šireč evangelij o osvobojenju domovine. Verdijeva glasba je bila instinktivni izraz mišljenja in čutenja takratne Italije, v svoji genialnosti je znal Verdi ugoditi čutom svojih rojakov, znal je kar najumrljiveje in demokratski uglasbiti splošno razpoloženje svoje dobe. Markí Gino Manaldi nazivlje Verdija glasbenega mojstra italske revolucije.

Bistvo in posebnost Verdijeve glasbe postaneta nam s tem umljivejša, odseva iz nje mrzlično razvneto razpoloženje italskega, po svobodi težečega naroda. V svojih frazah se je povzpел Verdi k patosu ljudskega tribuna, retorski je v svojih melodijah, v njih trganib, punktiranih ritmih, v njih ostrih akcentih in pompeznost ljubi v instrumentaciji, da vpliva tem bolj na široke mase ljudstva.

Ni pa obstal Verdi, dosevši na vrhunec popularnosti, jel se je marveč čim pozneje tem bolj uglašljati v svojo umetnost in intenziven študij je posvetil ravno v višji starosti pridobitvam svojih vrstnikov-glasbenikov. Razvijal se je Verdi vedno krepkeje. Prislonil se je na Meyerbeerja in akceptiral je principe Wagnerjevega glasbenega naziranja. In če je bil preje nacionalen skladatelj, povzpел se je v poznejši dobi na višek mojstra-umetnika, enakovrednega drugim zastopnikom svetovne glasbe. Ublažil si je temperament potom neumornega lastnega vzgajanja, strast ognja se je polegla in širi le še plemenito rodilno toploto. V takem stadiju poznejšega razvoja je ustvaril Verdi krsano »Aido«, mogočnega »Otella« in končno modro razposajenega »Falstaffa«. Živel je Verdi naprednjaški in korakal je v neomahljivi kreposti vedno z dobo naprej v vrsti najmlajših, ki jim je postal s tem ljub tovariš in občudovan, vedno mladi vzor.

Šele zadnja leta je odpočival, ustvarivši kot zadnje delo »Štiri cerkvene zборе«. Mila mu je bila usoda, dokončati je smel življenja svojega poklic in na večer svojega življenja mogel se je ozirati nazaj na nepregledno vrsto velikih uspehov. Blagoslovljeno je bilo njegovo delovanje, obrodilo je bogato žetev. Ni pozabil pri tem svojih tovarišev, zgradil je njim, ki onemorejo v ubožnosti, v Milanu starostni azil, ki oskrbi 100 muzikov (60 moških, 40 ženskih). V oporoki svoji dotiral je ta svoj azil z volilom dveh milijonov frankov.

